

پېنگه‌ی جوگرافی

وهك ئه‌وه‌ی له زانستنامه‌ی بریتانیادا نووسراوه، رووبه‌ری كوردستان نزیكه‌ی ۱۹۰.۰۰۰ كیلۆمه‌تری چوارگۆشه ده‌بیت و شاره‌گرنگه‌كانی له به‌شی تورکیادا دیاربه‌كر (ئامه‌د)، به‌دلیس و وان و له به‌شی عیراقدا هه‌ولیر و سلیمانی و كه‌ركوك، له به‌شی ئیراندا كرماشان و سنه و مه‌هاباد. وهك زانستنامه‌ی ئیسلام ده‌لێت، له رووبه‌ری ۳۹۲.۰۰۰ كیلۆمه‌تری چوارگۆشه، ۱۹۲.۰۰۰ كیلۆمه‌تری له تورکیا، ۱۲۵.۰۰۰ كیلۆمه‌تری له ئیران، ۶۵،۰۰۰ كیلۆمه‌تری له عیراق و ۱۲.۰۰۰ له سووریا دایه.

به‌شی رۆژه‌لاتی كوردستان له ئیراندا به ئوستانی كوردستان ناوده‌بریت و زۆربه‌ی پارێزگاكانی ئازهربایجانی رۆژئاوا و كرماشان و ئیلام له خۆ ده‌گریت. باشوری كوردستانیش جگه له چوار پارێزگاكه‌ی (سلیمانی و هه‌ولیرو دهۆك و هه‌له‌بجه)، به‌شێکی تری كه‌وتوه‌ته‌ ناو سنوری حكومه‌تی ناوه‌ندی و به‌ ناوچه‌ كێشه‌ له‌سه‌ره‌كان ناوده‌بریت.

كوردستانی رۆژئاقا له رۆژه‌لاتی سووریا دایه و به‌شێکی زۆری كه‌وتوووه‌ته‌ پارێزگای حه‌سه‌كه. شاره‌گه‌وره‌كانی ئه‌م به‌شه قامیشلۆ و عه‌فرین و كۆبانێ و هه‌زاكا (حه‌سه‌كه).

كه‌ش و هه‌وا

هاوینی گه‌رم و زستانی زۆر سارد و به‌فری زۆر، تاییه‌تمه‌ندی ئه‌م ناوچه‌یه. زۆربه‌ی به‌شه‌كانی ئه‌م ناوچه‌ به‌هه‌رده‌ارن و له‌ درێژه‌ی میژوودا شوینی هه‌ناردنی دانه‌ویله و ئازهل بووه. ئاستی بارین له نیوان ۲۰۰ تا ۴۰۰ ملم له‌ سالد، له‌ ناوچه‌ ته‌ختایی و ده‌شته‌كان. له‌ به‌رزاییه‌كانیشدا ۷۰۰ تا ۳.۰۰۰ ملم.

دارستان

كوردستان ناوچه‌یه‌کی شاخاوییه، كه‌ش و هه‌وای سارده؛ به‌لام بارینی ئه‌وه‌نده‌ی هه‌یه كه دارستان په‌ره‌ بسینیت. به‌ سه‌رجه‌م میڤرگ و دارستانه‌وه‌ كوردستان، ۱۶۰.۰۰۰ كیلۆمه‌تری چوارگۆشه سه‌وزایی تێدایه؛ كاج، سنه‌وبه‌ر، به‌روو، چنار، شۆرهبی و سپیدار زۆرینه‌ی جوهره‌كانی دارن له كوردستاندا.

چياكان

چيا ھيما و تايبەتمەندييەكى جوگرافىيى ژيانى كوردەكانە؛ ھەر بۇيە وتراوہ: "كورد دۇستىكى نىيە، جگە لە چيا"، "Kurds have no friends but the mountains" چياكانى جوودى و ئارارات (كە لە فۆلكلورى كورديدا ديارن)، زاگرۆس، شىنگەر، قەندىل، شاھۆ، دالاھۆ، پىرەمەگرون، ئاگرى، ھەمرىن، سىپان ديارترىن كپوہكانى كوردستان.

سامانى سروشتى

سەرچاوەكانى ژيڤر زەويى كوردستان خەلۆوز، مس، زڤر، ئاسن، بەردى كەلس (كەبۇ درووستكردى چيمەنتۆ بەكارديت)، مەرمەر و زىنك. گەورەترىن سەرچاوەى بەردى سوولفوور لە جىھاندا، كەوتوووتە باشوورى رۆژھەلاتى ھەولپڤر.

حكومەتى ھەريمى كوردستان، نەوتى كوردستانى ٤٥ بليۆن بۆشكە (بەرميل) مەزەندە كرددووە كە بەمەش كوردستان دەبيتە شەشەمىن ولاتى جىهان لە رووى سەرچاوەى ووزەوہ. حكومەتى ھەريم، لە تەمموزى ٢٠٠٧دا داواى لە كۆمپانيا بيانييەكان كرد تاكوو يارمەتى بەدن لە بەگەرخستنى ٤٠ داموودەزگاي بۆ ھەناردەكردى نەوت، بەمەبەستى بەرزكردەوہى ئاستى ھەناردەكردى رۆژانەى نەوت بۆ يەك مليۆن بەرميل.